

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. כותבי ספרים תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקין במלאכת שמים ... פטורין מקריאת שמע.....1
- ב. הולכי דרכים ... פטורין מן הסוכה.....4
- ג. הולכין לדבר מצוה פטורין בין ביום ובין בלילה.....5
- ד. שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה ... שומרי גנות ופרדסים פטורין בין ביום ובין בלילה.....6
- ה. חולים ומשמשיהם הולה שאמרו לא הולה שיש בו סכנה אלא ... אפילו חש בעיניו ואפילו חש בראשו.....7
- ו. מצטער פטור מן הסוכה ... הוא פטור משמשיו לא.....8
- ז. אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישנים שינת עראי חוץ לסוכה.....11
- ח. ישן אדם בתפילין שינת עראי אבל לא שינת קבע ... הא דמנחי ברישיה ... דפרים סודרא עלויה... כדי הלוך מאה אמה.....12
- ט. הישן בתפילין ורואה קרי אוהו ברצועה.....13
- י. אסור לאדם לישיב ביום יותר משינת הסוס וכמה שינת הסוס שיתין נשמי.....13
- יא. שכח ושמש ממתו בתפילין אינו אוהו לא ברצועה ולא בקציצה עד שיטול ידיו ויטלם.....14
- יב. אוכל פחות מכביצה ... אם בא להחמיר על עצמו מחמיר ולית ביה משום יוהרא.14

דף כו.

א. כותבי ספרים תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקין במלאכת שמים ... פטורין מקריאת שמע

כל העוסק במצוה אפילו מצוה דרבנן¹ פטור ממצוה אחרת אפילו היא דאורייתא², אם צריך לטרוח אחר האחרת, ואפילו אם עי"ז לא יתבטל

¹ פמ"ג סי' ע"ב א"א סק"ד, ישועות יעקב סי' תקפ"ו סק"ד, ועיין בביה"ל סי' ע"ב (ד"ה אם), ועיין ערוך לנר דף כה. ובקובץ שעורים ח"ב סימן לב ובשו"ת יהודה יעלה חלק א יורה דעה סימן שי שדנו בזה ועיין בשו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' כ"ג שאפילו עוסק בהידור מצוה פטור ממצוות.
² עיין בשאגת אריה סי' לו כתב דהעוסק בספק מצוה, אינו פטור ממצוה ודאית.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

המצוה הראשונה. ואפילו אם המצוה השנייה יותר גדולה, כיון שכבר התחיל לעסוק בראשונה פטור³ מהאחרת⁴.

ודוקא עוסק במצוה, כגון בשעה שהוא מניח עליו את התפילין או עוסק בהשבת אבידה ובתיקוני האבידה כגון לשוטחה לצורכה או להשיבה לבעליה וכדומה. אך אם אינו עוסק במעשה המצוה, אע"פ שהוא מקיים מצוה⁵ כגון שהוא כבר לבוש תפילין או שומר אבידה שהיא מונחת כבר במקומה וכדומה, אף על פי שהוא מקיים מצוה איננו עוסק במצוה ולא נפטר ממצוה אחרת עי"ז⁶

וכשעוסק במצוה אחת ונזדמנה לו מצוה אחרת ויכול לעשות שתיהן כאחת, בלא שום טורח, מהיות טוב אל תקרא רע ויצא ידי שתיהן, ולא אמרו שכל העוסק במצוה פטור מן המצוה אלא כשצריך לטרוח טירחא בעשיה האחרת טורח אחר⁷, אבל לא כשטורח אחד לשתיהן וכדרכו במצוה הראשונה יכול לצאת ידי שתיהן.

לפיכך כותבי סת"ם בשעה שעוסקין במלאכתן, וכן הסוחרים בסת"ם אפילו אם קונים מסוחרים אחרים ומוכרים, ומטרתם למוכרן למי שצריך להם ואין

³ עיין במ"ז חושן משפט סימן רסו שגדר הדין הוא שאינו חייב כלל במצוה האחרת "אם הוא כבר עסק במצוה וכו' הוא פטור מטעם כל העוסק במצוה ... אין מוטל עליו כלל מצוה חיוב השבת אבידה"

⁴ שו"ע ונו"כ לח הו"ע בית יוסף אורח חיים סימן רמה בסופו דמשמע שאין לו להחמיר לעשות שתיהם ואינו הידור וז"ל "למה החמירו הראשונים על עצמם וכי מדת חסידות הוא להחמיר אדם על עצמו בדבר מצוה".

⁵ עיין בב"י או"ח סי' רמ"ח בסופו ד"ה ומש"כ רבינו דלראות פני חברו דמשמע דלעלות לא"י חשיב עוסק במצוה. ולפי"ז יש לחלק בין עוסק לעלות לבין מי שכבר דר שאינו אלא מקיים מצוה.

⁶ מ"ב שם כח

⁷ ואף דהתוספות והרא"ש ורי"ו מחמירין בזה וס"ל דצריך לטרוח מ"מ משמע מהב"י והרמ"א דמסכימים להלכה להר"ן והג"א בשם או"ז. שאין צריך. בה"ל שם ד"ה אם צריך.

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

כוונתם רק⁸ כדי להשתכר⁹, וכן כל העוסקים במלאכת שמים, אין צריכים להפסיק משום קריאת שמע ותפלה אפילו אם יעבור זמנם, וכגון שנזדמן לו קונה שרוצה לקנות סת"ם, והקונה אינו רוצה¹⁰ להמתין עד שהסופר או הסוחר יקיים הנחת תפילין, או ק"ש וה"ה שאר כל המצות, ע"כ מותר לכתוב ולמכור לזה אף על פי שעי"ז יעבור זמן המצוה, אלא שלכתחלה אסורים להתחיל משהגיע סמוך לזמן קריאת שמע¹¹.

אבל אם התחילו קודם לכן או אפילו התחילו באיסור אין צריך להפסיק לקריאת שמע, אף על פי שיש להם שהות לעסוק במלאכתם אחר קריאת שמע, וקריאת שמע היא מצוה עוברת אף על פי כן כל העוסק במצוה פטור ממצוה אחרת, אפילו אפשר לו לקיים שתיהן לפי שכל שעוסק במלאכתו של מקום לא חייבתו תורה לטרוח ולקיים מצות אחרות אף על פי שאפשר לו.

וכן המשמר את המת, פטור מתפילין ומקריאת שמע ומתפלה ומכל המצות, אף על פי שיכול לקיים כל המצות¹². וכן החופר קבר למת פטור מכולם אף על פי שנח מעט, שגם בשעת נוחו

⁸ אבל אם עיקר כוונתם רק להשתכר לא מיקרי עוסק במצוה. מ"ב ס"ק כד ועיי"ש בבה"ל ד"ה הם שהאריך להוכיח שאם כונתו לשניהם בשוה דינו כעוסק במצוה. ועיין נתיבות המשפט ביאורים סימן עב ס"ק יט וז"ל "נראה דבגבאי צדקה לא שייך זה, דלא שייך פרוטה דרב יוסף רק במקום שעוסק במצוה שהיא מצות עשה ומוטלת עליו בחיוב ואסור לקבל עליה שכר, כגון בהלוואה או בהשבת אבידה. אבל צדקה, החיוב מוטל על כל אדם ליתן צדקה, אבל אין חיוב ומצות עשה מוטל על שום אדם להיות גבאי צדקה, דאם היה מצות עשה להיות גבאי היו כל ישראל מחוייבים להיות גבאים, רק החיוב על הב"ד לכופף את ישראל על הצדקה ולמצותו של מקום ולהעמיד ממונים על זה, והממונים רשאים לקבל שכר על זה, לא שייך בזה פרוטה דרב יוסף". ולפי"ז רק אם אינו נוטל שכר כלל, אמנם צ"ע אמאי כותבי סת"ם או תגריהם חשיבי עוסק במצוה וכי מצוה על כל ישראל לעסוק בסת"ם אולם הניחא סופר שכותב, דאפ"ל שמוטל על כל אחד מישראל לכתוב אם אין מי שיכתוב עבורו, אך תגריהם ודאי אינו חיוב וצ"ע.

⁹ ועיין בערוה"ש סעי' י"א, שהולק על המ"ב ודעתו שרק אלו " שאין כוונתם לשם פרנסה אלא לשם מצוה ... וכל שעוסקין במלאכת הקודש רק לשם מצוה ... והסופרים שלנו שעושים לשם פרנסה מחוייבים להפסיק בכל ענין" וכן עיין שו"ת כתב סופר אורח חיים סימן קיט "דכל העוסק במצוה פטור מן המצוה ליכא רק כשהיא כולה לה' ואין לו בה הנאה לעצמו, מלתא דשו"י לכל שימת היא", וועיין בשדי חמד אס"ד מערכת סוכה סי' א' וכללים אות' ע' כלל מה. ובתשובות והנהגות ח"ג סי' טו ומועדים וזמנים ח"ה סי' קפא.

¹⁰ כגון שיש לו טיסה לתפוס וכדומה

¹¹ אכן אם הקונה צריך ליסוע וא"א לו להמתין עד שהסופר יקיים ק"ש ותפלה פשוט שלכו"ע מותר הסופר לעשות לו מלאכתו אם הוא משער שישאר לו זמן לקרות ואם יוכל לקרוא פרשה אחת מקודם יקרא. מ"ב שם כז ועיי"ש בבה"ל ד"ה צריכים שהקשה "לא נהירא דלמה יחוייב להכניס עצמו לזה להתחיל לכתוב או למכור להיות עליו שם עוסק במצוה ולסלק מעצמו עיי"ז המ"ע דק"ש ותפילין וכדומה וכי אומרים לו לאדם הטא וכו' וצ"ע ... ולולי דברי הלבוש היה אפשר לומר דכונת הרמ"א במה שכתב שהיו צריכין ר"ל דהסופר משער שיבוא היום לידו קונים הרבה ע"כ הוא מקדים ומורז עצמו לזה דאל"ה מסתמא לא יעשה הסופר כן לכתוב תמיד יום ולילה שלא ישאר לו מעט פנאי לשום מצוה ואף לקבלת מ"ש ולתפילין וכן משמע בעבודת היום".

¹² אף דהוא גם כן פטור אז מכל המצות, ואפילו יכול לקיים שניהם, אם צריך לטרוח אחר זה, לדעת כמה פוסקים, אם אכל מצה אזי יצא ידי חובתו, דהוא איש, אלא שאז לא חייבתו התורה מפני שהוא עוסק במצוה אחרת. ומכל מקום מסתפקנא אם יוכל אז לברך ברכת אכילת מצה אקב"ו וכו' כיון שהוא אז אינו מצוה על זה. שער הציון סימן תעה ס"ק למ. ולפי"ז אם מניח תפילין יש להסתפק אם יברך עליהם. ועיין פסקי תשובה סי' רס"ד

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

נקרא עדיין עוסק במצוה, שעל ידי כך יתחזק כחו לחזור ולחפור ולכן הוא פטור אז אף על פי שיכול.

ב. הולכי דרכים... פטורין מן הסוכה

נאמר בתורה (ויקרא כג פסוק מב) בפספת תשבנו ולמדו חכמינו ז"ל שמצות סוכה היא "תשבנו כעין תדורו", כלומר תשבנו בסוכה כעין שאתם דרים בה כל השנה, לומר שאינו מחויב לדור בסוכה בקביעות ימי החג, יותר ממה שהוא דר בקביעות בביתו כל השנה, וכשם שהוא מניח את ביתו בכל השנה והולך לדרך, כך מותר לו להניח סוכתו ולילך לדרך¹³, וכשם שבכל השנה כשהוא בדרך, לפעמים אינו אוכל בתוך הבית כדי שלא יהיה לו עיכוב בדרכו, או מפני הטירחא, כך מותר לו לאכול ולישן חוץ לסוכה, מפני איחור דרכו או הטירחא.

לפיכך המהלך בדרך בימי הסוכות, אם הוא אוכל וישן על פני השדה במקום שאין שם ישוב כלל, אינו צריך לטרוח ולעשות לו סוכה, אפילו הוא יושב כל החג במקום אחד בשדה ויכול לבנות לו סוכה במקום הזה, אעפ"כ אינו צריך לטרוח בשביל כך, אלא אם יש שם במקום חנייתו סוכה מוכנת עשויה לשם על¹⁴, הרי זה יושב בה, ואם לאו אוכל ושותה וישן על פני השדה, לפי שהסוכה היא כעין דירת ביתו בכל השנה ואין אדם קובע דירתו במקום שאין שם ישוב כלל.

אולם משהגיע למקום ישוב בין אם הולך ביום¹⁵ ומגיע לישוב בלילה ובין אם הולך בלילה ומגיע לישוב ביום, אפילו הוא יושב גוים, ורוצה לאכול או לישן שם, חייב להשתדל ולחפש אולי ימצא סביבות משכנו איזה יהודי שיש לו סוכה, אך אינו חייב לטרוח ולבנות סוכה¹⁶. וי"א שחייב לבנות לו סוכה כדי שיכנס לתוכה לאכול ולישן¹⁷.

¹³ שו"ע ונו"כ תרמ ה

¹⁴ שו"ע הרב שם טו

¹⁵ וזהו כונת השו"ע שם "הולכי דרכים ביום, פטורים מן הסוכה ביום, וחייבים בלילה. הולכי דרכים בלילה, פטורים בלילה, וחייבים ביום". כלומר שהולכים ביום ומגיעים ליישוב בלילה או להיפך שאם לנים הם על פני השדה נחשבים כהולכים ביום ובלילה. כמבואר במ"ב שם ס"ק מא

¹⁶ מ"ב שם ס"ק מא מג

¹⁷ שו"ע הרב שם טז וכדעת המג"א

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

והעיקר כדעה ראשונה¹⁸, ולפיכך אם לא מצא סוכה ישן ואוכל בבית מלוננו, ולמחרת ימשיך בדרכו, אפילו אם ינהג כך כל ימי חג הסוכות.

החולך מישוב לישוב שאין בהם סוכות ואינו מרוחק מביתו אע"ג שיש להקל, מ"מ יש לו להחמיר על עצמו לשוב לביתו בכל לילה, לאכול בסוכה.

אולם אם מתכוון לשהות שלושה או ארבעה ימים ביישוב אחד, חייב מן הדין לבנות לעצמו סוכה. ואינו רשאי לאכול ולישון חוץ לסוכה¹⁹.

דין הולכי דרכים אינו אלא שהולך למטרה מוגדרת, כגון למסחר ושאר ערכי פרנסה או כל מטרה נחוצה, שבשביל זה היה צריך לצאת גם מביתו²⁰, אך החולך לטיול ולתענוג בלא שום צורך מיוחד, אינם בכלל ההיתר "הולכי דרכים פטורים מן הסוכה" ולכן חייבים לבנות סוכה כדי לאכול ולישון בה. ואם לא יוכלו אסור להם לצאת מסוכתם.

ג. הולכין לדבר מצוה פטורין בין ביום ובין בלילה

¹⁸ ועיין בביאור הלכה ד"ה הולכי שביאר מחלוקת זו שדעת הלבוש דמה שאמרו פטורין ביום היינו שא"צ להמתין מלאכול עד שיגיע לסוכה (אם לא שידמן לפניו סוכה בעת האוכל בלי טורח) ומה שאמרו וחייבין בלילה היינו כשבא ללון במקום ישוב מהחייב להפש סביבותיו אולי יש שם סוכה לאכול ולישן שם אמנם אם נודמן לו שלן שם בין הנכרים שאין שם סוכה וסביבותיו אין יהודים פטור מלעשות שם סוכה. ודעת המ"א דמה שאמרו פטורין מן הסוכה ביום היינו אף כשהגיע למלון פטור לטרחה לעשות שם סוכה בעת האוכל כיון שדעתם לילך לאלתר, וחייבין בלילה לעשות שם סוכה כיון שגח שם אפילו אם לן אצל נכרי אם יש לו שם ממה לעשות סוכה (ואפילו אם צריך להוציא ע"ז מעט מעות אפשר דצריך להשתדל ע"ז). אמנם אם בא לכפר סמוך לעת האוכל א"צ להמתין על עשית סוכה כמו בירידת גשמים דלא אמרינן שימתין מלאכול אלא כיון שעכשיו רוצה לאכול ואין לו סוכה פטור ה"ה בזה. הגר"ז ודה"ח העתיקו דברי המ"א דמה שאמרו וחייבין בלילה היינו לעשות שם סוכה אבל בבגדי ישע וח"א מצדדין כדברי הלבוש דאם יצטרך לעשות סוכה א"כ יעמול בה רוב הלילה או עכ"פ איזה שעות וזה לא הוא כעין תדורו. וכן הגאון ר"י עמדין כתב דמה שאמרו וחייבין בלילה היינו כשאפשר להם להשיגה בקלות, וכן משמע מביאור הגר"א וכן ברבינו מנוח (מבאר דברי הרמב"ם) שכתב בהדיא וז"ל וחייבין בלילה אם מניעים למקום שיש שם סוכה אבל אם דרים בלילה במקום גוים שאין שם סוכה פטורים עכ"ל וגם לשון רמ"א דחוק מאוד לפי דברי המ"א.

¹⁹ מהא דס"ק מה במ"ב, בהולכים לתבוע חובותיהם.

²⁰ שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן צג וכתב שם "וגם בלא זה הא נענשין על עשה בעידן ריתחא כשמבקש מצדקי למיפטר מהמצוה כדאיתא במנחות דף מ"א אף באופן שהיה לו הנאה בלבישת בגדים הפטורין מציעית דודאי לא בכוונה ליפטר מציעית לבש רב קטינא לסדינא וסרבלא הפטורין מציעית. לכן מסתבר דלילך לטיול ולתענוג למקום שליכא סוכה אסור". ועיין שו"ת או נדברו חי"א לד, ילקוט יוסף מועדים עמ' קמ"ז. ועיין מועדים וזמנים ח"א פט שכתב רק נסתפקתי אי יש חובת הידור להביא עצמו טפי לידי קיום מצות סוכה, והיינו שימעט בימים אלו מטיולים למרחקים ונסיעות וכדומה כדי שיוכל לישב בסוכתו ולקיים כל רגע מ"ע, או דלמא עיקר החיוב הוא תשבו כעין תדורו ואינו צריך להביא עצמו לסיבת המצוה לקיים מצוה קיומית. ומוכיח שאין חיוב. המצוה לקיים מצוה קיומית.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

מי שהולך בסוכות לדבר מצוה²¹ כגון להקביל פני רבו, ללמוד תורה, או לפדיון שבויים וכיוצא בזה, מכיון שכל זמן שאינו בביתו הוא טרוד במחשבת המצוה ובתיקוניה הרי זה נקרא עוסק במצוה²², וכל העוסק במצוה אחת אין צריך לטרוח ולחזר אחר מצוה אחרת בעוד שהוא עוסק במצוה זו ואף על פי שאפשר לו לקיים שתי המצוות בלי שום שיהוי ועיכוב להמצוה שעוסק בה מכל מקום התורה פטרתו מלטרות ולחזר אחר מצוה אחרת. לפיכך גם הגיע לישוב בעוד שלא עשה מצותו, אינו צריך לטרוח ולעשות סוכה, ואפילו אם יש שם סוכה בנויה אם אינה מזומנת לפניו אינו צריך לטרוח ולחזר אחריה²³, ומותר לו לאכול ולישן בבית.

אבל אם אינו צריך לטרוח ולחזר אחר סוכה, כגון שיש סוכה מזומנת לפניו, חייב לכנוס לתוכה²⁴ לאכול ולישן.

ואם אינו יכול לאכול ולישן כל כך בטוב בסוכה כמו בבית מלון, ויהיה יגע למחר מחמת מניעת השינה ולא יוכל לעסוק במצוה כראוי, פטור מלישן בסוכה.

ואם יושב בסוכה במקום שפטור לא יברך "לישב בסוכה". ובלילה הראשון אם אכל כזית יצא ידי חובתו²⁵.

ד. שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה

... שומרי גנות ופרדסים פטורין בין ביום ובין בלילה

שומרים או אנשי בטחון שמפטרלים כל היום, פטורים ביום ומותר להם לאכול חוץ לסוכה ואפילו אם יש שם סוכה מוכנת אינם צריכים לכנוס לתוכה לאכול, אם הוא בענין שעל ידי כן יתבטלו משמירתן. אבל חייבים

²¹ שו"ע ונו"כ שם ז

²² אולם אם מקבל שכר עבור המצוה וזה עיקר כוונתו לכו"ע אינו נחשב עוסק המצוה וי"א שרק אם אינו עבור שכר כלל כמבואר לעיל לגבי סופרי וסוחרי תפילין. ועיין בה"ל כאן ד"ה שלוחי

²³ כדעת הר"ן ודעימיה כנוכר לעיל מבה"ל לח ד"ה אם

²⁴ והוא אינו חייב מדינא אלא מהיות טוב כמבואר לעיל.

²⁵ אף שהוא גם כן פטור אז מכל המצות, ואפילו יכול לקיים שניהם, אם צריך לטרוח אחר זה, לדעת כמה פוסקים, אם אכל ... אזי יצא ידי חובתו, דהוא איש, אלא שאז לא חייבתו התורה מפני שהוא עוסק במצוה אחרת. ומכל מקום מסתפקנא אם יוכל אז לברך אקב"ו וכו' כיון שהוא אז אינו מצוה על זה. שער הציון סימן תעה ס"ק לפ. גבי מצוה וה"ה גבי סוכה ועיין פסקי תשובה סי' רס"ד ובשו"ת להורות נתן ח"ח סי' ל"ב,

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

בסוכה בלילה שאז אינן שומרים, ואם הם שומרים בלילה ולא ביום פטורים בלילה, וחייבים ביום.

שומרים ומאבטחים שהן קבועין ביום ובלילה, פטורין מן הסוכה בין ביום בין בלילה, ואף על פי שהן קבועין במקום אחד כל ימי החג, אעפ"כ אין מחייבין אותו לעשות סוכה במקום ההוא, לפי שאם יעשה השומר סוכה במקום אחד, ידע הגנב שיש לו לשומר מקום קבוע ויבוא ויגנוב ממקום אחר, ונמצא שע"י הסוכה אין שמירתו כלום, והתורה לא חייבה לעשות סוכה אלא כמו שדר בביתו, וזה שמניה דירת ביתו בשביל שמירת ממונו מהפסד אין מחייבין אותו לישוב בסוכה שעל ידי זה יגיע לו הפסד לממונו.

אך אם שומר או מאבטח מביתן שממנו יכול לשמור כל השטח או שיש לו מצלמות המכסות את השטח חייב לעשות לו סוכה במקום קביעתו, כיון שלא יגיע לו שום הפסד על ידי כך²⁶.

בעלי חנויות או העובדים במשרדים אפילו אם דרים בעיר אחרת רחוק מן חנויותיהם או ממקום עבודתם, אף על פי כן חייבים לעשות סוכה במקום עבודתם לאכול שם, ואסור להם לאכול בתוך החנות או מקום העבודה ואם אי אפשר להם לעשות סוכה אצל החנות צריכים לשוב לבתיהם לאכול בסוכה.

ישראלים השכורים אצל נכרי בחג הסוכות, לעשות בתוך כרמו את יינו, פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה, לפי שהן צריכים לשמור תמיד את היין ממגע נכרי. וכן הדין במשגיחי כשרות.

אבל אם הוא בענין שאין צריך לשמור תמיד, כגון שהיון כבר נעשה בהכשר ומונה בחצרו של הנכרי, שאין הישראל צריך להיות יושב ומשמר תמיד, אלא כשהישראל דר בחצר זו שהיון בתוכו די בכך או במקום בו אין צריך השגחה תמידית אלא נכנס ויוצא לפרקים, חייב הוא לעשות סוכה בחצר זו ולדור בתוכה כל ימי החג. או לחזור לביתו בין זמני ההשגחה.

ה. חוללים ומשמשיהם חוללה שאמרו לא חוללה שיש בו סכנה

אלא ... אפילו חש בעיניו ואפילו חש בראשו

החוללה²⁷ אפילו אין בו סכנה, אפילו אין לו אלא מיהוש בראשו או בעיניו, וישיבת הסוכה קשה לו, ועל ידי כניסתו לבית יקל מעליו חוליו או הרגשתו

²⁶ אף על פי שסוכה זו תהיה רחוקה מן העיר בענין שאי אפשר לו להביא לשם כל כלי תשמישו שהוא משתמש בהן בביתו מכל מקום כיון שמגיעה זו אינה מחמת הסוכה שהרי אף אם לא יעשה בכאן סוכה לא ישתמש בכלי תשמישו שבביתו לכך אינו נפטר מן הסוכה בשביל כך.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ג

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

הרעה, פטור משיבת הסוכה, שהרי נאמר תשבו כעין תדורו וגם אם היה יושב בביתו היה הולך למקום שיותר נוח לו לחלו. ²⁸

ואם צריך אנשים שיעזרו לו, פטורין גם הם מן הסוכה, לפי שהן עוסקין במצוה וכל העוסק במצוה פטור ממצוה אחרת, אך אינן פטורין אלא בשעה שהם משמשים אותו, שאז הן עוסקין במצוה. ואם יש שניים שעוזרים לו וא"צ לשניהם בבת אחת, צריך לאכול אחד בסוכה בעת שימושו של השני ²⁸.

חולה שיש בו סכנה שצריך סיוע פטורים המסייעים לו אפילו בשעה שאינם עוזרים לו. אולם אם הולכים הם לעסקיהם חייבים באותו זמן בסוכה ²⁹.

מי שיש לו תינוק בעריסה או ילדים קטנים שצריך לטפל בהם בלילה, ואשתו חולה או חלושה, אם כאשר ישן בסוכה לא ישמע קול בכי התינוק, לידע מתי לקום ולטפל בו פטור מלישן בסוכה ³⁰.

ו. מצטער פטור מן הסוכה ... הוא פטור משמשיו לא

כאמור לעיל לא חייבה תורה לישב בסוכה אלא כדרך שאדם דר בביתו כל השנה, לפיכך מי שהוא מצטער ³¹ בשיבת הסוכה, ועל ידי שיאכל או יישן במקום אחר ינצל מן הצער, פטור מן הסוכה, שאף בכל השנה אין אדם דר במקום שהוא מצטער. אולם הדברים אמורים בשאר סעודות החג, ובימי חול המועד, אבל בלילה הראשון של החג, אף המצטער חייב לאכול כזית בסוכה.

איזהו מצטער זה שאינו יכול לאכול או לישן בסוכה מפני הרוח הקרה שמצטרו, או מפני הזבובים והפרעושים וכדומה, או מפני ריח רע שמריחין בתוך הסוכה, או חום קיצוני ³², ועל ידי מעבר לביתו ינצל מכל אלו. ואם הצער אינו אלא על אכילה, חייב בשינה. וכן להיפך אם הצער אינו אלא בשינה, חייב באכילה ³³.

²⁸ מ"ב שם ס"ק י

²⁹ מ"ב שם יא

³⁰ שו"ת שבט הקהתי ח"א סי' קצ"ח עפ"י סי' מקור חיים לחוות יאיר.

³¹ שו"ע ונו"כ שם ד

³² ואפילו אם מה שבביתו לא יסבול, אינו אלא משום שיש לו מיוזג אויר, והיה מקום לומר שלולי זה הרי לא היה הולך לביתו וחייב בסוכה מ"מ כעין תדורו הוא כדרך בני אדם.

³³ מ"ב שם טז

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

וכן המצטער מחמת חוסר מקום פנוי בסוכה³⁴, כגון שאורחים מבקרים ושוהים שם זמן רב ואי אפשר לבקש מהם לצאת מן הסוכה פטור בשעה זו מן הסוכה.

וכן המצטער מחמת שנמצא שם שונאו או בעל חובו³⁵, או שחולה הוא ואכילתו משונה, ויש אנשים בסוכה, ומתבייש שלא יראוהו בני אדם, פטור מן הסוכה.

המצטער אין פטור מן הסוכה אלא הוא בעצמו, אבל אם צריך סיוע המסייעים אותו חייבים בסוכה³⁶, ולפיכך אם הם רוצים לאכול או לישן, חייבים לכנוס לתוך הסוכה.

אין המצטער פטור מן הסוכה אלא אם כן הוא מצטער בדבר שדרך בני אדם להצטער בו, אבל אם הוא מצטער בדבר שאין דרכן של בני אדם להצטער מחמת דבר זה, בטלה דעתו אצל כל אדם³⁷.

אם עשה סוכה במקום שידוע לו שיצטער אח"כ בה, כגון שעשה במקום שהרוח מצויה ושולטת שם, ואפילו עשה במקום שלא יהיה לו צער באכילה, אלא שיהיה לו צער בשינה, כגון שעשה ברחוב במקום אי אפשר לו לישן שם בנחת מחמת הרעש, או מורא הגנבים והליסטים, הרי סוכה זו פסולה, ואינו יוצא בה אפילו בשעה שאין לו צער³⁸, לפי שכל סוכה שאינו יכול לאכול ולשתות ולטייל ולישן בה בנחת, בלא שום צער, אינה נקראת דירה כלל, לפי שאינו דומה לביתו שיכול לעשות שם כל צרכו בנחת.

אך אם אינו מתיירא בנפשו לישן שם בלילה, אף על פי שמתירא שלא יגנבו כלי תשמישו שבסוכה, הרי זו כשרה, שהרי היא ראויה לו לדירה כיון שאינו מתיירא לישן בה, וכלי תשמישו יכול להכניסן בלילה לתוך הבית³⁹.

במקומות הקרים או חמים מאד יוצא ידי חובה באכילה אף על גב שלא יוכל לישן שם, כיון שאי אפשר בענין אחר ולכן נקרא שם בעין תדורו.

³⁴ ס' הסוכה השלם בפסקים והערות מהגרש"ז אויערבך זצ"ל אות כ"ט

³⁵ שו"ת שערי דיעה ח"ב סי' י"ז, שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' ט' דבזיונא קשה מצערא דנופא

³⁶ ולכאורה נראה דאם הוא שכיר אצלו לשמשו וגם בכל השנה אינו אוכל וישן בביתו כ"א אצלו רשאי גם היום לעשות כן והוא דומיא דשומרי גנות ופרדסים. מ"ב שם ס"ק יד

³⁷ אלא א"כ ידוע שהוא מאניני הדעת והוא מצטער בדבר שכל אנוני הדעת מצטערין מחמת דבר זה אבל אין כל אדם יכול לומר מאניני הדעת אני אלא א"כ ידוע שהוא מאניני הדעת

³⁸ ובשערי תשובה בשם תשובת חכם צבי סימן צ"ד, וכן דעת בנו בספרו מור וקציעה, וכן הסכים בתשובת משיבת נפש חולקין ע"ז ודעתם דאף דלכתחלה בודאי אין לעשות סוכה כזו שאין יכול לקיים בה כל הדברים כדין מ"מ בדיעבד יוצא בה ידי חובת אכילה כיון שלאכילה אין מצטער. שער הציון שם ס"ק כה

³⁹ מ"ב שם יט

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

עשה סוכה קטנה ז' טפחים כשרה על אף מצטער בה בשינה שהרי לא יוכל לפשוט בה ידיו ורגליו. וחייב לישן בה ולכפוף ידיו ורגליו לפי שאין חשוב צער שכן דרך האדם שלפעמים ישן בכפיפת גופו ואיבריו.

מי שכבו לו נרותיו בסוכה בליל שבת שבתוך החג, ויש לו אור דולק בתוך ביתו מותר לו לצאת מהסוכה ולאכול בתוך ביתו, לפי שצער הוא לאדם לאכול בחושך, ואין אומרים לו הבא סעודתך לסוכת חבירך ואכול שם לאור הנר, לפי שזהו ג"כ צער לאדם לאכול בסוכת חבירו, שאין ערב לאדם אלא בשלו, מכל מקום אם אפשר לו לבא לסוכת חבירו בלא טורח גדול, אין להקל בדבר לפי שאין זה מצטער גמור שיפטור מן הסוכה בשביל כך.

וכן אם ירדו גשמים ופסקו ועדיין נוטף מן האילנות וא"א לאכול בסוכתו, ויש לחבירו סוכה עם גג העשוי לכך לסגור ולפתוח, צריך לילך לסוכת חבירו אם אין לו טורח גדול בדבר.

אולם בלילה הראשונה אם כבו קודם שאכל כזית צריך לטרוח ולילך לסוכת חבירו, אך לא יברך שם, אם לא שאינו מצטער בזה וי"א שבמצטער כזה יכול האדם להיכב את עצמו, ולעשות בשמחה ולברך.⁴⁰

מותר לפרוש בגד או סדין בסוכה מן הצד בשבת או ביום טוב, להגין מפני הרוח שלא יכבה את הנרות, ואין איסור משום עשיית אהל בשבת וביו"ט שאין במחיצה משום אהל.

אבל אסור לפרוס תחת הסכך⁴¹ אפילו אם הוא בענין שאם לא יעשה כך לא יוכל לאכול כלל בסוכה, מחמת הרוח שיכבה את הנרות בליל שבת, לפי שאין מצות סוכה דוחה את שום איסור אפילו של דבריהם.

אבל מותר לפרוס על גבי הסכך⁴² אם הוא במעב שאם לא יעשה כך לא יוכל לאכול בסוכה. לפי שאין כאן אהל כלל כיון שאין גובה טפח בין הסדין לסכך שתחתיו.

אבל אם אין ברור לו שאם לא יפרוס שם סדין לא יוכל לאכול בסוכה, אפילו בחול אסור לפרוס סדין תחת הסכך או על גבי הסכך.

אם יש יתושין בסוכה שמצערין אותו מוטב שישן בכילה, משישן חוץ לסוכה לפי שיש מי שמתיר לכתחלה לישן בכילה, אפילו במקום שאין שם יתושין אף על פי שאין הלכה כדבריו בדבר זה.

⁴⁰ מ"ב שם כב

⁴¹ ובמ"ב ס"ק כה כתב "ובשבת ויו"ט נכון ליזהר שלא ירחיק ג"ט חלל מן הסכך משום חשש אודה.

⁴² אכן מפני חשש הרואים שיאמרו שמסכך סוכתו בסדין אין להקל כשמסכך למעלה א"כ ניכר לכל שמכוין בזה רק להגן מפני הרוח. ועיין במ"א לעיל בסימן תרכ"ט דמ"מ לא יברך בכל זה ברכת לישב בסוכה. מ"ב ס"ק כה

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

מי שאינו יכול לבנות סוכה באזור מגוריו, אין צריך להתרחק מרחק רב מביתו למצוא מקום ראוי לסוכה, וכ"ש שאינו חייב לילך למלונות או לעיר אחרת⁴³.

סוכה שעוברים בתוכה צינורות ביוב מברזל, ואין יוצא מהם ריח רע, הסוכה כשירה מותר לברך ולומר דברים שבקדושה, אך בעינורות פלסטיק מן הנכון⁴⁴ לכסותם בקרטון או בד וכדומה.

ז. אונליין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישנים שינת עראי

חוץ לסוכה

כיצד מצות ישיבה בסוכה⁴⁵, שיהיה אוכל ושותה וישן ויטייל ודר בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה כמבואר להלן דף כח: – כט. לעולם ידמה עליו סוכתו כאלו היא ביתו, וכל דבר שלא היה עושה חוץ לביתו לא יעשה חוץ לסוכתו.

אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה, שהרי אף בביתו מצוי שאוכל עראי חוץ לביתו. ושיעור עראי הוא אכילת כביצה של לחם כמבואר להלן עמוד ב, וכן מותר לטעום את התבשיל כמה פעמים, ואפילו לבלוע חוץ לסוכה.

אבל אסור לישן אפילו שינת עראי חוץ לסוכה לפי שבשינה אין לחלק בין עראי לקבע, שלפעמים שאינו מנמנם אלא מעט⁴⁶ ודיו בכך, לפיכך זו היא שינת קבע שלו שחייב ליכנס לסוכה בשבילה. אך אם ישן פחות מהילוך מאה אמה שהיא לכתחילה 54 שניות⁴⁷ מותר⁴⁸.

ובשם הגר"א⁴⁹ ז"ע מובא שאין לחשוש מלישן יחידי בסוכה כי "שומר מצוה לא ידע דבר רע", כי היושב בסוכה שמור מן המזיקים.

⁴³ משנה הלכות ו קטו

⁴⁴ משום שיש לחשוש לאלו הסוכרים שפלסטיק דינו כעביט של חרס שאף שאין שם לכלוכי צואה אסור לומר דברים שבקדושה נגדו. עיין שו"ת אג"מ ח"א סי' כ"ז, שש"כ פכ"ב הערה קי"ג, שו"ת באר משה ח"ד סי' ז'.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ תרל"ט ב

⁴⁶ והוא שיעור הילוך ק' אמה הא בציר מהכי אף עראי לא הוי ואפשר דה"ה לענין סוכה כה"ג. מ"ב שם יא

⁴⁷ מדות ושיעורי תורה פ"ב סעי' ה'

⁴⁸ אך עיין במקראי קודש סוכות ח"א סי' ל"ג עפ"י התשב"ץ ח"א סי' ק' סוד"ה צריך שכתב לאסור כל שינה

⁴⁹ במעשה רב אות רכ"א וכ"ה להלכה בבכור"י סק"ח, שו"ת יפה ללב ח"ב סי' א', שו"ת דובב מישרים ח"א סי' ע"ט ועוד, ובאורחות רבנו ח"ב עמ' רכ"ד מביא שהחזו"א והגר"י"ק זצ"ל היו מקפידים גם בסוכה שלא לישן יחידי

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

במקומות הקרים שיש צער לישן בסוכה מחמת הקור ואין לו כרים וכסתות כראוי אין צריך לישן בסוכה, ואפילו יש לו כרים אלא שאי אפשר לו להכין להם מקום בסוכה לכל שבעת ימי החג בענין שיצטרך לטרוח להוציאן מהסוכה בשעת האכילה ולחזור ולהכניסן בעת השינה והיא טרחא יתירה, ומצטער בטרחא זו בענין שאם היה לו טרחא כזו לישן בביתו לא היה ישן בביתו, אינו צריך לישן בסוכה. שכל המצטער בישיבת הסוכה פטור מישיבתה כמו שנתבאר.

יש שנהגו להקל בשינה שאין ישינים בסוכה רק המדקדקים במצות, ויש שלמדו עליהם זכות למי שנשוי אשה שחייב לשמח את אשתו ברגל, ונשים פטורות מן הסוכה א"כ אם אינו רוצה לפרוש מאשתו מקרי דבר מצוה, וכל העוסק במצוה פטור ממצוה אחרת ועל כן הוא פטור משינה בסוכה בלילה, ואפילו אם אשתו אינה טהורה מכל מקום שייך שמחה כשבעלה מתייחד עמה בחדר אחד.

ומכל מקום טוב להחמיר שיהיה לו סוכה מיוחדת שיוכל לישן שם עם אשתו, ויקיים שתי המצות. מי שאין לו סוכה מיוחדת אין לו לבטל זמן עונה וליל טבילה כדי לישון בסוכה⁵⁰.

ח. ישן אדם בתפילין שינת עראי אבל לא שינת קבע ... הא דמנחי ברישיה ... דפריס סודרא עלויה... כדי הלוד מאה אמה

כבר התבאר במסכת ברכות דף כג: שכל זמן⁵¹ שהוא לבוש תפילין בראשו או בזרועו אסור לישן בהם, אפילו שינת עראי. שמא יבוא להפיה בהם, אלא אם כן הניח עליהם סודר, שיזכור שיש תפילין עליו ולא יבוא להפית, או שכיסה התפילין בטלית לגמרי, שאז מותר שינת עראי שהיא לכתחילה 54 שניות⁵². ויש שלימדו זכות כל שניכר שלא נשתקע בשינה.

וכיצד הוא עושה מניח ראשו בין ברכיו והוא יושב וישן. כדי שלא יגיע למצב של שינת קבע. ובלבד שלא ישכב לישן על מטה, שיש לחוש שמא ירדם ויישן שינת קבע.

אסור לאדם להתנמנם בשינה קלה על אצילי ידיו אם מכיר בטבעו שעלול ליגרר ולהשתקע בשינה, ואפילו אם יכסה התפילין בטליתו או בכיסוי אחר, ואפילו אם בטוח שלא יבוא לידי

⁵⁰ ואין לחיבו לאהר שנזדווג עם אשתו שיחזור לסוכתו אלא ישן בביתו עד עמוד השחר. מ"ב שם ס"ק יח

⁵¹ שו"ע ונו"כ מד

⁵² מדות ושיעורי תורה פ"כ סעי' ה'

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

הפחה, ולפי דברי המקובלים יש לימנע לגמרי משינה בתפילין ואפילו רגע אחד, ואם מזיז התפילין של ראש ושל יד לגמרי ממקומם שפיר טפי להקל.

אם אשתו עמו אסור גזירה שמא ישמש בהן.

ומ"מ מצוה מן המובחר שיהא דעתו תמיד על התפילין ולא יישן בהם כלל. ושלא יסיח דעתו מהן למשוך ולהרהר במחשבות רעות שמטעם זה חייב למשמש כל שעה שלא יסיח דעתו מהן זולת בשעת התפלה והלימוד א"צ ליתן דעתו בהתפילין.

היו תפילין מוחזקים וכרוכין בידו, מותר לישן בהם אפילו שינת קבע שלא חיישינן בזה להפחה שמכיון שאינם עליו, אין אסור להפיח בהם. ואם אוחזן בידו ואינם כרוכים בידו, אסור לישן בהם אפי' שינת עראי. שיש לחשוש שמא יפלו מידו ודוקא כשאוחזן בלא נרתקן, אבל בנרתקן שמחזיק טפח או בכלי בתוך כלי בכל ענין מותר.

ט. הישן בתפילין ורואה קרי אוהו ברצועה

ישן בתפילין⁵³ וראה קרי לא יאחזו בבתים שידיו נחשבות שאינם נקיות, אלא יאחזו ברצועה ומסיר אותם. עד שיקנה הקרי מעליו ויטול ידיו. ואז יכול לחזור וללבשם אע"פ שהוא טמא.

דף כו:

י. אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס ונמה שינת

הסוס שיתין נשמי

אם אי אפשר⁵⁴ לו ללמוד בלא שינת הצהרים, יישן. ובלבד שלא יאריך בה, שאסור לישן ביום יותר משינת הסוס שהוא שתיין נשמי, והוא קצת יותר מחצי שעה⁵⁵. ואף בזה המעט לא תהא כוונתו להנאת גופו, אלא להחזיק גופו לעבודת השי"ת.

⁵³ שו"ע ונו"כ מ ז

⁵⁴ שו"ע ונו"כ רלא א

⁵⁵ עיין שעת"ס ד' שמאריך בזה ומביא כמה שיטות, ובמחז"ב להחיד"א ז"ע בקונט"א שם בשם ירא א' אחד שדקדק כמה פעמים בשינת הסוס ומנה נ"ט נשמי והיה מעט יותר מחצי שעה ומובא גם במשפט צדק אות קכ"ד, וכ"פ בקישו"ע סי' ב' סעי' ה' ועוד הרבה פוסקים

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ומי שרוצה לישון כשעה או שתיים כדי שיוכל למעט בשונה בלילה, ולעסוק בתורה ראוי לו לעשות כן⁵⁶.

בשבת קודש שינת הצהרים הוא מכלל עונג שבת⁵⁷. מ"מ לא ירבה בו יותר מדאי שלא יביאנו לידי ביטול תורה.

הישן בצהרים אין לו לומר המפיל וגם אין נוהגים לומר ויהי נועם, וכשקם משינתו אם ישן יותר מחצי שעה יטול ידיו ג"פ לסירוגין, ואין מברכין ענט"י ואלהי נשמה וברכות התורה.

יא. שנה ושמש מטתו בתפילין אינו אוהז לא ברצועה ולא

בקציצה עד שיטול ידיו ויטלם

שכה⁵⁸ ושמש מטתו בתפילין, לא יאחז לא בבתיים ולא ברצועות, עד שיטול ידיו, ואחר כך יחלצם, עד שיקנה הקרי, מפני שהידים עסקניות הן ושמא נגעו במקום הטנופת.

יב. אוכל פחות מנביצה... אם בא להחמיר על עצמו מחמיר

ולית ביה משום יוהרא

כבר אמרנו שמותר לאכול אכילת עראי⁵⁹ חוץ לסוכה וכמה היא אכילת עראי כביצה⁶⁰, שהוא כשיעור 45 סמ"ק⁶¹ שכן דרך האדם לטעום פעם אחת מלא פיו חוץ לביתו, ומלא פיו הוא כביצה שאין בית הבליעה מחזיק יותר

⁵⁶ כה"ח סק"ו, וע"ע שו"ת שואל ומשיב מהדו"ד ח"ב סי' מ ועיין בערוה"ש סעי' א' "וכן ראינו לגדולי עולם שהיו ישינים ביום כשעה או שתיים דרך הוצרכו לפי חלישותם ולפי הנהגתם", ועיין אורחות רבנו ח"א עמ' י"ד שכן נהג הגר"י קניבסקי ז"ל.

⁵⁷ כמבואר ברמ"א סי' ר"צ סעי' א' "אם רגיל בשינת הצהרים אל יבטלנו (בשבת) כי עונג הוא לו", ועיין כה"ח סק"ה שכן נהג האר"י ז"ל.

⁵⁸ שו"ע ונו"כ מו

⁵⁹ שו"ע ונו"כ תרלט ב

⁶⁰ ועיין בשע"ת ס"ק דשיטת שבלי הלקט ותניא רבתי בשם רבי אביגדור שביו"ט או בשבת שבתוך החג יש להחמיר שלא לאכול מזוית ויותר חוץ לסוכה אם הוא עדיין לפני סעודת החג או סעודת השבת הקבועה אף וכן בצל"ח סוכה מ"ט ע"ב על תוס' ד"ה איבעי, הגרע"א בהגהותיו על גליון השו"ע, בכור"י סק"כ, וכן כתב בלוח א"י להגר"מ"ט ז"ל "ובשבת ויו"ט קודם שיצא י"ח סעודה אסור מדינא לאכול אף אכילת ארעי חוץ לסוכה".

⁶¹ מדות ושיעורי תורה פי"ז סעי' ח' בשם ס' שיעורים של תורה בשיעורי המצוות אות כ"ז דאף כי לענין לברך לישב בסוכה יש לחשב שיעור כביצה 100 סמ"ק, מ"מ לענין לאכול חוץ לסוכה יש להחמיר לחשוש לשיטת שלא נתקמנו הביצים, ולשיטת הר"ח נאה ז"ל מברכים לישב בסוכה על אכילת 54 גרם

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

מכביצה. אך יותר משיעור זה, אסור לאכול חוץ לסוכה, אם אוכל בתוך כדי שיעור אכילת פרס תשע דקות לכתחילה.⁶²

במה דברים אמורים בפת העשויה מחמשת המינים, או בתבשיל העשוי מחמשת המינים, כמו כל מיני מזונות, עוגות, ודייסות אשר מברכין עליהם בורא מיני מזונות. אבל שאר מיני מאכלים, ואין צריך לומר מיני פירות אפילו אוכל מהם הרבה ואפילו קובע עליהן סעודתו מותר לאכלן חוץ לסוכה, לפי שקביעת מינים אלו אינה חשובה אלא כאכילת עראי של פת.

מותר לשתות כל המשקין חוץ לסוכה אפילו יין ואפילו שותה יותר מרביעית.

וכל המחמיר על עצמו שלא לשתות חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משובח.

במה דברים אמורים כששותה דרך עראי, אבל אם קובע את עצמו לשתות יין, או שאר משקין שדרך לקבוע עליהן. כגון משקאות אלכוהוליים שרגילין לקבוע עליהן לשתות בלא סעודה, צריך לכנוס לתוך הסוכה. אך לא יברך.

וכן הרגיל לקבוע עצמו על מאכלים מסויימים⁶³ אפילו אם אינם מיני מזונות, חייב בסוכה אך לא יברך עליהם.

ובתוך הסעודה אף מים אין כדאי לשתות חוץ לסוכה⁶⁴. וכן יהיה הדין בכל האוכל אכילת קבע בסוכה שיהיה אסור לו תוך כדי סעודתו לצאת חוץ לסוכה ולאכול אפילו אכילת ארעי פחות מכזית, כיון שכל אכילה ושתיה תוך כדי הסעודה נחשבת לאכילת קבע.

בהבדלה שבמוצאי יום טוב ומוצאי שבת חוה"מ, יש שנהגו שלא לברך. אך יש מנהגים⁶⁵ שמברכים 'לישב בסוכה' בגמר ההבדלה לפני שתיית היין, כי מצוות ההבדלה מחשיבה את שתיית היין לקביעות, ויש מנהגים לאכול מיד בגמר ההבדלה פת או מיני מזונות ולברך 'לישב בסוכה' אחר ברכת האכילה על הפת או המזונות⁶⁶.

⁶² בכור"י סק"ג, וע"ע בהג' חכמת שלמה על גליון השו"ע כאן, ובפסקים והערות מהגרש"ז אויערבך זצ"ל המובא בסו"ס הסוכה השלם אות כ"ז מעיר דשיעור אכילת פרס נאמר על כזית ולפי"ז אם רוצה לאכול יותר משיעור כביצה חוץ לסוכה צריך להמשיך זמן אכילתו פעמיים שיעור כדי אכילת פרס.

⁶³ תשובות והנהגות ח"א סי' שע"א

⁶⁴ שעה"צ שם כט ועיין מקראי קודש סוכות ח"א סי' ל"א ושכן הוא עפ"י שו"ת שואל ומשיב מהדו"ד ח"ג סי' י"א ושו"ת בנין שלמה סי' מ"א

⁶⁵ לוח א"י להגרי"מ זצ"ל כותב בפשימות שכך נוהגים, ובשו"ת רבבות אפרים ח"א סי' תכ"ח שכן נהג החו"א זצ"ל ובס' אוצר מנהגי חב"ד שכן הורו הרי"צ והרמ"מ מליובאוויטש זצ"ל.

⁶⁶ אורחות רבנו ח"ב עמ' רכ"ח שכן נהג הגרי"י קניבסקי זצ"ל, שמירת שבת כהלכתה פנ"ח הערה ק"ג בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל ושכן נהג. וכ"ה בלוח א"י שכן נוהגים אחרים.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

אם אינו קובע סעודתו על מזונות רק שאכל יותר מכביצה, מנהג העולם לברך ומכיון שיש בזה דעות אם לברך כדי לינצל מברכה לבטלה יראה לישאר לשבת זמן מה בסוכה לאחר אכילת מזונות, וכיון בשעת ברכתו 'לישב בסוכה' על האכילה ועל הישיבה שאחר זה⁶⁷.

אולם בשבת ויו"ט בבוקר כשמקדש ואוכל מזונות יכול לברך שמחשבתו משוי ליה קבע.

⁶⁷ מ"ב ס"ק מז